

פרשת השבוע הגאון רבי בן ציון מוצפי

פרשת חיי שרה

את-שָׂרָה אִשְׁתּוֹ, אֶל-מַעֲרַת שָׂדֵה הַמְּכַפְלָה עַל-
פְּנֵי מַמְרָא--הוּא חֲבֵרוֹן: בְּאֶרֶץ, כְּנָעַן. כ וַיִּקָּם
הַשָּׂדֵה וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר-בוֹ, לְאַבְרָהָם--לְאַחֲזַת-
קֶבֶר: מֵאֵת, בְּנֵי-חֵת. {ס}

בפרשה הקודמת, מובא, שאחרי העקידה נולדה רבקה אימנו מבתואל שנוולד לנחור ומלכה.

המדרש שואל למה נסמכה פרשת העקידה לפטירת שרה אימנו?

לאמר לך שבשעה שנגמרה העקידה בא השטן לשרה ורצה להקניט אותה. הוא אמר לה שלא נתקבל לרצון העקידה של יצחק. שחס ושלום, היתה פה תקלה. שרה אימנו ראתה את השטן ומרב הפחד הסתלקה נשמתה. ממה פחדה שרה? שרה אימנו היתה נשמת חוה. אחרי הבריאה המשוכללת של העולם ברא הקב"ה את אדם וחוה שהם ינהלו את העולם, יביאו צאצאים ויתקנו את מה שצריך לתקן. ואז היה קלקול עץ הדעת שגרמה חוה. אם היא אם כל חי שמה צריך להיות חיה. אבל מכיוון שקלקלה עם הנחש שמה חוה (חויא בלשון ארמית זה נחש). היא גרמה חס ושלום מוות בעולם. חוה באה בגלגול של שרה אימנו. שרה תקנה. המלאך אמר לשרה, "כעת חיה ולשרה בן". "כעת חיה", שממנה יבואו חיים, ממנה תבוא השושלת של עם ישראל. שמה של שרה היה שרי. שרי בשין שמאלית. שרי בשין ימנית זה שרי. שרי בשין ימנית זה "מותר" בארמית. שרה כאילו

ויהיו חיי שרה, מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים--שָׁנִי, חַיֵּי שָׂרָה. ב ותמת שרה, בקריית ארבע הוא חֲבֵרוֹן--בְּאֶרֶץ כְּנָעַן; וַיָּבֵא, אַבְרָהָם, לִסְפֹּד לְשָׂרָה, וּלְכַפְתָּהּ. ג וַיִּקָּם, אַבְרָהָם, מֵעַל, פְּנֵי מֵתוֹ; וַיֵּדְבֵר אֶל-בְּנֵי-חֵת, לֵאמֹר. ד גַּר-וְתוֹשֵׁב אֲנֹכִי, עִמָּכֶם; תָּנוּ לִי אַחֲזַת-קֶבֶר עִמָּכֶם, וְאֶקְבְּרָה מֵתִי מִלְפָּנַי. ה וַיַּעֲנוּ בְנֵי-חֵת אֶת-אַבְרָהָם, לֵאמֹר לוֹ. ו שָׁמַעְנוּ אֲדֹנָי, נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ--בְּמַבְחַר קֶבְרֵינוּ, קֶבֶר אֶת-מֵתְךָ; אִישׁ מִמֶּנּוּ, אֶת-קֶבְרוֹ לֹא-יִכְלֶה מִמָּד מִקֶּבֶר מֵתְךָ. ז וַיִּקָּם אַבְרָהָם וַיִּשְׁתַּחוּ לְעַם-הָאֲרָץ, לְבְנֵי-חֵת. ח וַיֵּדְבֵר אִתָּם, לֵאמֹר: אִם-יֵשׁ אֶת-נַפְשְׁכֶם, לְקַבֵּר אֶת-מֵתִי מִלְפָּנַי--שְׁמַעוּנִי, וּפְגַעוּ-לִי בְּעַפְרוֹן בֶּן-צֹחַר. ט וַיִּתֵּן-לִי, אֶת-מַעֲרַת הַמְּכַפְלָה אֲשֶׁר-לוֹ, אֲשֶׁר, בְּקִצְהַ שְׂדֵהוּ: בְּכֶסֶף מְלֵא יִתְּנָה לִי, בְּתוֹכְכֶם--לְאַחֲזַת-קֶבֶר. י וַעֲפְרוֹן יָשֵׁב, בְּתוֹךְ בְּנֵי-חֵת; וַיַּעַן עַפְרוֹן הַחִתִּי אֶת-אַבְרָהָם בְּאָזְנֵי בְנֵי-חֵת, לְכָל בָּאֵי שַׁעַר-עִירוֹ לֵאמֹר. יא לֹא-אֲדֹנָי שְׁמַעֲנִי--הַשָּׂדֵה נִתְּתִי לְךָ, וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר-בוֹ לְךָ נִתְּתִיהָ; לְעֵינֵי בְנֵי-עַמִּי נִתְּתִיהָ לְךָ, קֶבֶר מֵתְךָ. יב וַיִּשְׁתַּחוּ, אַבְרָהָם, לְפָנָי, עִם הָאֲרָץ. יג וַיֵּדְבֵר אֶל-עַפְרוֹן בְּאָזְנֵי עַם-הָאֲרָץ, לֵאמֹר, אֵדָּךְ אִם-אַתָּה לוֹ, שְׁמַעֲנִי: נִתְּתִי כֶסֶף הַשָּׂדֵה, קַח מִמֶּנִּי, וְאֶקְבְּרָה אֶת-מֵתִי, שָׁמָּה. יד וַיַּעַן עַפְרוֹן אֶת-אַבְרָהָם, לֵאמֹר לוֹ. טו אֲדֹנָי שְׁמַעֲנִי, אֲרָץ אַרְבַּע מֵאֵת שֶׁקֶל-כֶּסֶף בִּינִי וּבִינְךָ מֵה-הוּא; וְאֶת-מֵתְךָ, קֶבֶר. טז וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם, אֶל-עַפְרוֹן, וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעַפְרוֹן, אֶת-הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דָּבַר בְּאָזְנֵי בְנֵי-חֵת--אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף, עֶבֶר לִסְחָר. יז וַיִּקָּם שָׂדֵה עַפְרוֹן, אֲשֶׁר בְּמַכְפְּלָה, אֲשֶׁר, לְפָנַי מַמְרָא: הַשָּׂדֵה, וְהַמַּעֲרָה אֲשֶׁר-בוֹ, וְכָל-הָעֵץ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֵה, אֲשֶׁר בְּכָל-גְּבֻלוֹ סָבִיב. יח לְאַבְרָהָם לְמִקְנָה, לְעֵינֵי בְנֵי-חֵת, בְּכָל, בָּאֵי שַׁעַר-עִירוֹ. יט וְאַחֲרֵי-כֵן קֶבֶר אַבְרָהָם

הרי שרה אימנו בגיל 127 לא היה לה עוון ? ענה להם, "אני מתרגם ולא קורא". זאת אומרת, אצלי אין את הדרשה הזאת של " בגיל ק' היתה כבת כ' לחטא."

המדרש שואל מדוע ביחס ל100 כתוב "שנה" ביחס ל20 כתוב "שנה" וביחס ל7 כתוב "שנים" ?

הזוהר הקדוש לימד אותנו מוסר השכל איום ונורא. רבי שמעון בר יוחאי אומר 100 "שנה" כאילו אחד, 20 "שנה" כאילו זה אחד, ו שבע אמר "שנים". מי שמקטין את עצמו פה בעולם הזה ולא מחפש שררה, כבוד, עושר ופרסום שם למעלה הוא גדול. אבל מי שפה מחפש לעצמו גדולה וכבוד שם הוא קטן.

הגמרא בנדריים בדף נון אומרת, רבי יוסף, בנו של רבי יהושע בן לוי, חלה עד שיצאה נשמתו. התפללו עליו חזרה נשמתו. שאלו אביו, מה ראית ? אמר לו:

1. הרוגי מלכות אין בריה יכולה לעמוד בפניהם.
2. אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו (יודע להשמיע ולאמר את הדברים).
3. עולם הפוך ראיתי. עליונים למטה ותחתונים למטה. כלומר, מי שפה נחשב גדול וענק שם הוא למטה. אלו שנחשבו כאן אנשים פשוטים אני רואה אותם ברום המעלות. אמר לו אביו, עולם ברור ראית. עולם אמיתי. שם רואים בדיוק מה כל אחד ואחד. כאן יכול האדם לעשות כל מיני דברים חיצוניים.

לכן אמר **מָאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים.**

וְתַמַּת שָׁנָה, בְּקִרְיַת אֶרְבֶּעַ הוּא חֲבֵרוֹן--בְּאֶרֶץ בְּנֵינִי;

למה אמר קרית ארבע היא חברון ?

סלקה את הקלקול שהיה מחטא עץ הדעת. הקב"ה שינה את שמה לשרה. את האות הא לקח מחווה שממנה יבואו ילדים לעולם. לכן כותב רבינו החיד"א, שאות הא היא סגולה ללדת. רחל אימנו לא היה לה אות הא בסופה. רבינו האר"י אומר בספרו "שער הפסוקים", שהאימהות, שנשא אותם יעקב אבינו לכל אחת היה הא, חוץ מרחל. לכן, רחל היתה עקרה. מה אומרת רחל ליעקב בפרשה הבאה ? בוא נא אל שפחתי אולי איבנה גם אנוכי ממנה. רחל ידעה את הסוד הזה. לשפחתי בלה יש שתי הא בסוף שמה, תיקח אותה וההא שלה תעבור אלי. וכך היה, רחל ילדה את יוסף ואחרי זה את בנימין. האות הא יש לה סגולה להולדה, גם במראה שלה יש לה בית קיבול. יכולה לקלוט היריון וללדת.

וַיְהִי חַיֵּי שָׁרָה, מָאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים

המדרש אומר, שאלו לאדם הראשון "מָאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים" מה אתה אומר ? ענה להם "אני מתרגם ולא קורא". מה פירוש ? יש הבדל בין איך שהכתוב כתוב לבין איך שאונקלוס תרגם. אונקלוס לא תרגם מעצמו. אונקלוס הגר היה תלמידו של אליעזר הגדול. הוא כתב כפי שלמד מאליעזר הגדול, שהיה עמוד העולם. איך אונקלוס תרגם ? מאה ועשרים ושבע שנים. למה ? כי אצל שרה כתוב לכל ספרה את המילה "שנה" או "שנים". מדוע ? לאמר לך שכל ספרה נדרשת לעצמה. בגיל ק' היתה כבת כ' לחטא. כמו שבת 20 אין לה חטא. למה אין לה חטא ? כי בית דין של מעלה לא מענישים מתחת לגיל 20. בבית דין של מטה אדם חייב במצוות ועונשים מגיל מצוות. אבל בבית דין של מעלה זה לא כך. בגיל מאה היתה בלי שום עוון כמו בת 20. בת 20 כבת 7 ליופי. כמו שבת 7 אין לה קמטים כך היתה שרה אימנו. שאלו את האדם הראשון למה חטאת,

עוברות משם. נשמות הנפטרים לא יכולות להיכנס לגן עדן אלא דרך מערת המכפלה. הנשמה של הנפטר עוברת דרך מערת המכפלה, שם בוחנים אותה האבות הקדושים, אברהם, יצחק ויעקב. כשהם רואים שמעשיהם כשרים הם נותנים תעודת מעבר לעלות למעלה. אם לא היא מתעכבת והולכת לגהנום או שנידונת במה שנידונת, ה' ירחם. ביום שישי בערב שבת קודש אנו מקבלים נשמה יתירה לשבת. הארת השבת מתחילה להיכנס שעה לפני חצות היום. אז יכול האדם לטבול לכבוד שבת ולקבל תוספת נשמה יתירה של שבת. בתפילת קבלת שבת שאומר "בואי כלה" מקבל את עיקר הנשמה היתירה של שבת. הנשמה היתירה הזו באה מגן עדן דרך מערת המכפלה. שואל הזוהר הקדוש, האם גן עדן מתרוקן? לא! כל נפשות הנפטרים שנמצאות על הקברים עולות בחצות היום והנפשות שלנו יורדות משם. "תחנת הלווין" של הנשמות זה מערת המכפלה. זה המקור של נשמות ישראל. למה שמה מכפלה? אומר רבי שמעון, ששם הקשר בין עולם הבא לעולם הזה. המקום היחיד בכדור הארץ ששם אתה תמצא את העולם הזה עם העולם הבא, זה רק במערת המכפלה. כל האיזור של מערת המכפלה איפה שהם קבורים. המצבות שיש שם הכל שקר וכזב. כתב רבי בנימין מטודלה בספרו "מסעות בנימין" לפני למעלה מ-1000 שנים שבזמן הצלבנים, כשהם הרגו אלפים ורבבות מישראל בדרך. הרגו הרבה מגדולי ישראל. רבינו תם בנס יצא. המורדכי נהרג על ידם. הם הגיעו לארץ ישראל ולמערת המכפלה וכבשו אותה. הם אמרו לציבור כאן קבור אברהם, כאן קבור יצחק

1. הגמרא אומרת, ארבע כנגד ארבע ענקים שהיו שם. אחימן, ששי, תלמי ואבא שלהם ששמו היה ענק. מדוע היה שמו "ענק"? שהשמש היתה כענק בצוואר שלו. אחימן היו שואלים אותו "אחי מן? היה רואה מי נמצא כעת בפרגוואי. מן=מי. ששי, שהיה מחשיך את השמש. היו אומרים לו "זוז אתה מסתיר לי את השמש". תלמי כשהיה הולך בשדה היה עושה תלמים תלמים בהליכתו.
2. על שם שקבורים שם ארבעה זוגות: אדם וחווה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה.
3. הזוהר הקדוש: לכל דבר בעולם יש ארבעה יסודות. אש, רוח, מים ועפר. לפעמים האדם משתמש בהם לדברים לא טובים. אש נבראה כדי שהאדם ישתמש בה להתלהבות התפילה, והאדם משתמש בזה לכעס, חימה וגאווה. הרוח נבראה לאדם כדי שהאדם ידבר דברי תורה. האדם משתמש בה לדברים בטלים. המים זה מראה על מים חיים. התורה נקראת מים חיים. קול המים גורם שמחה. מי שעצוב או שיש לו מרה שחורה ילך למקום שיש בו זרימה של מים. השימוש השלילי במים זה תאוות, אוהב טיולים, מאכלים, משקאות. עפר זה יציבות. ללמוד תורה ולהיות מסודר, יש לו שעות קבועות של לימוד, שעות קבועות של שינה, של אכילה, תפילה, קובע מקום לתפילתו. באופן שלילי, זה כבודות, עצלות, עיצבון, דיכאון, לראות שחור. הקב"ה ברא את ארבעת היסודות שיהיו מחוברים (חברון) יחד. מה מיוחד בחברון? הזוהר הקדוש אומר ששם הפתח של גן עדן. שם מערת המכפלה. כל הנשמות שעולות לעולם העליון

שמגיעים ממערת המכפלה לשם. כשמגיע אדם לא הגון מונעים מכולם את הסודות. "אוי לרשע ואוי לשכנו". הרמב"ם כתב בספרו "תורת האדם", ומרן הבית יוסף הביא זאת להלכה. צריך שיהיו חלקות של אותו סוג אנשים.

למה יעקב אבינו כל כך מסר את נפשו להיקבר שם?

הלא רחל לא קבורה שם, ויש לה חלק מצוין לעולם הבא. אומר הרב אברהם אזולאי, בשם הזוהר הקדוש בפרשת וישלח, שאם חס ושלום עשוי היה נקבר במערת המכפלה אף יהודי לא היה יכול להכנס לגן עדן. עשוי היה חוסם לנו את הפתח. יעקב אבינו, שאנו נקראנו על שמו, ואנו בניו, ידע שבזכות זה שהוא קבור שם יש לנו כניסה לגן עדן דרך מערת המכפלה. אם לא היתה מערת המכפלה בידי יעקב לא היה אפשר ששום יהודי יכנס לגן עדן.

למה שמה מכפלה?

מה כפול בה?

חכם אחד ראה מערה אחת מעל אחת. חכם אחר ראה אחת בתוך השניה.

אין לכוהנים להיכנס למערת המכפלה.

הזוהר הקדוש אומר, שתחיית המתים תתחיל במערת המכפלה. תבוא רוח של חיים מגן העדן העליון ותיכנס לתוך גן עדן התחתון ותעבור דרך מערת המכפלה ומשם תצא הרוח והמתים יקומו.

הגמרא אומרת, רבי בנאה היה מציין איפה נמצאים קברים כדי שכהנים לא יעברו משם. הוא נכנס למערת המכפלה וראה את אברהם אבינו שוכב על מיטה של זהב. לידו שרה

והתעו את הציבור. למעשה הם לא קבורים כך. רבי שמעון בר יוחאי, בפרשת "שלח לך", מתאר מעשה נורא. שם מובא, שרבי שמעון יושב עם התלמידים ולומדים תורה. תוך כדי הלימוד הגיע נשמה מעולם האמת. ראש ישיבה מעולם האמת שהגיע לשם. רבי שמעון שאל אותו איך קבורים האבות והאימהות במערת המכפלה? ענה לו: הגברים קבורים יחד. הנשים קבורות יחד. האדם הראשון הוא הראשון שנקבר שם על ידי הקב"ה. הקב"ה שם אותו ליד הכותל בשורה אחת, אחרי זה נפטרה חוה נקברה לידו. איש ליד אשתו. לפי ההלכה אסור לקבור איש ליד אישה שהיא אינה אשתו. אח"כ נעלמה מערת המכפלה ולא נודעה לשום אדם, כך כתוב בזוהר חדש. ואפילו שם ועבר לא ידעו על קיומה. אברהם אבינו לא ידע היכן היא נמצאת. בפרשת וירא שנימול אברהם אבינו ובאו שלושת המלאכים ו"אל הבקר רץ אברהם" אותיות "אל הקבר".

היה עשיר בפרנקפורט שרצה שיקברו אותו ליד רבינו משולם. העשיר הזה מעולם לא נתן כסף לצדקה. באו הבנים ובקשו. חברת קדישא אמרו לבנים שישלמו 10000 רובל. הבנים נבהלו מהסכום. הלכו לרב. הרב אמר להם הוא לא נתן צדקה מעולם שיתן עכשיו. כשאברהם קנה את האדמה מעפרון היא היתה ריקה עכשיו שקבורים שם האבות והאימהות היא התייקרה מאד. אתה רוצה להיקבר ליד רבי משולם תשלם. לפי ההלכה זה לא נכון. לפי ההלכה נפסק שאסור לקבור צדיק גמור ליד צדיק שאינו גמור. ולא בינוני אצל צדיק שאינו גמור. ולא רשע אצל בינוני. כל אחד בחלקה שלו. אם קוברים בינוני ליד צדיקים הם מצטערים. למה? כי כל לילה מגלים להם סודות של התורה

? אני שומרת מצוות עד היום היה לי טוב נחשבתי צדקת, מאז שבאת אלי אתה צדיק יותר גדול ועושים השוואות ביני לבינך. מכאן ראינו, לא טוב לקבור צדיק גמור ליד צדיק שאינו גמור. מזכיר את עונו.

אברהם אבינו הבטיח לחוה שהוא יתפלל עליה ויתקן. יעשה לה אשכבה והסכימה. אז ליד חוה קבורה שרה. אברהם אבינו נפטר ונקבר ליד שרה אשתו. נפטר יצחק, אמרו לו, לא כבוד שיקבר ליד אביו, אז קברו את יצחק בצד השני של השורה. נפטרה רבקה קברו את רבקה לידו. נפטרה לאה קברו אותה ליד רבקה. נפטר יעקב אבינו קברו אותו ליד לאה. אז הסדר במערת המכפלה הוא כך: אדם, חוה, שרה, אברהם, יעקב, לאה, רבקה יצחק.

אדם וחווה הם בצד היותר פנימי. מי הכי סמוך לחוה? שרה אימנו. אברהם אבינו עשה את כל המאמצים שבעולם כדי לקנות את מערת המכפלה ולקבור בה את שרה. למעשה, זה היה אחד הנסיונות שהקב"ה ניסה את אברהם. הקב"ה מבטיח לאברהם אבינו את הארץ והנה הוא לא מוצא מקום לקבור את משאת חייו, את שרה. ואף על פי כן אברהם אבינו איננו מהרהר אחרי מידותיו של הקב"ה. לבסוף אברהם זכה שגם המערה וגם השדה היו שלו. זכה בזה לעולמי עולמים. זה אחד משלושה מקומות שהגמרא אומרת, שאין אומות העולם יכולים לומר "גזולים הם בידכם", שכן מפורש בתורה הקדושה שאברהם אבינו קנה את המקום.

מה הקשר בין סוף הפרשה שרבקה אימנו נולדה ונפטרה שרה?

אימנו על מיטה של זהב ואת יצחק ולידו רבקה ואת יעקב ולידו לאה. הוא מדד את המערה וסימן. בא להיכנס למערה העליונה או הפנימית יצאה בת קול ואמרה לו: הסתכלת בדמות דיוקני, כלומר בהעתקה של דיוקן של השם יתברך (האדם הראשון נברא בצלם אלוקים), במקור אסור לך להסתכל. אמר להם, אני לא באתי להסתכל אני באתי למדוד. אמרו לו כמידת החיצונה כך מידת הפנימית, או כמידת התחתונה כך מידת העליונה. אמר רבי בנאה, אני הסתכלתי בעקבות של אדם הראשון וראיתי שהעקב של האדם הראשון, שזה האיבר בגוף האדם שהעור שלו הכי גס, מאיר יותר מהשמש. השמש לידו נראית חושך. וזה האדם הראשון אחרי החטא ואחרי שנפטר.

אז מהו סדר הקבורה?

אומר רבי שמעון בר יוחאי, הסדר הוא אדם וחווה ואח"כ שרה.

בא אברהם אבינו לטמון את שרה ליד חוה, חוה קמה והתנגדה. היות ואני אכלתי מעץ הדעת וגרמתי מוות בעולם עכשיו תבוא שרה ותזכיר לי את עונו. אם אתה שם צדיק ליד צדיק יותר גדול ממנו, אומרים לראשון, אתה לפני כן היית בסדר, עכשיו שיש לידך צדיק גדול משהו לא בסדר אצלך. לכן, לפעמים להיות ליד צדיק זה בעיה. איפה ראינו? אצל הצרפית. כאשר הקב"ה אומר לאליהו הנביא "לך צרפתה אני ציוותי אלמנה לכלכלך", היא אמרה לו אין לנו כלום אלא מעט קמח ומעט שמן. אומר לה אליהו שהקמח והשמן לא יכלו עד שהקב"ה ירחם ויבוא גשם. והנה למחרת מת הבן שלה. אומרת לו האלמנה, מה באת להזכיר עונו

בדיוק ששרה אימנו נפטרה נולדה רבקה. יצחק אבינו, נשמתו פרחת בשעת העקידה והלכה ונכנסה בתוך האיל. לכן אנחנו קוראים לאיל "אילו של יצחק". אברהם אבינו שחט את האיל וגם שרף אותו. "כאילו אפרו צבור ומונח על גבי המזבח" "ותביט באפרו לרחם עלינו", כך אנו מבקשים כל בוקר בתפילה שרבינו החיד"א תיקן. אז איך חי יצחק? אברהם אבינו הוריד לו נשמה חדשה של זכר. לפני כן, היתה ליצחק נשמה של נקבה, אז לא היתה לו בת זוג, ולא היה לו חיים. עכשיו קבל גם חיים וגם בת זוג את רבקה. הוא המתין לה שלוש שנים ואח"כ שלח את אליעזר ללכת להביא לו אותה.

יש מאמר מאד מעניין בגמרא, רבי יוחנן כשהיה מסיים ספר איוב, כך היה אומר, "סוף אדם למות, סוף בהמה לשחיטה, והכל למיתה הם עומדים". מה אמר איוב? "ערום יצאתי מבטן אימי, וערום אשוב שמה. ה' נתן והשם לקח". מה פירוש? למה רבי יוחנן כשהיה מסיים ספר איוב אמר כך? הרי כל ספר איוב הוא ייסורים. ובסוף מה כתוב? "והשם היטיב את אחרית איוב מראשיתו. ויהי לו שבענה בנים ושלוש בנות". מה פירוש שבענה? שבעה צריך להיות כתוב. הגמרא אומרת, היו לו שבעה ומתו עכשיו נהיו לו 14. כל מה שהיה לאיוב נעשה לו כפול. נתן לו 14 בנים. בנות נשארו לו שלוש, קציצה קציעה, ימימה וקרן הפוך. "ולא נמצא נשים יפות כבנות איוב. וימות איוב זקן ושבע ימים." סוף אדם למיתה.

מה זה ו"הכל למיתה הם עומדים"?

הוא בא לרמוז על תורת הגלגול. יש מצב שצריך אדם למות ויבוא בגלגול של בהמה. למה איוב אומר: ערום יצאתי מבטן אימי, וערום אשוב שמה? אדם אחרי שמת קוברים אותו באדמה, למה הוא אומר אשוב שמה? כביכול לבטן אימו? שאלה נוספת, מה קוברים אדם ערום? אסור. צריך לעטוף אותו בתכריכים. היה מעשה במסכת ברכות, לא עליכם, שלא היה תכריכים אז עטפו את הנפטר במחצלת. אז כתוב שם שביליל ראש השנה חברה שלה אומרת לה בואי נקום נעלה למעלה. אז היא עונה לה שהיא מתביישת כי יש לה רק מחצלת עליה. הכוונה במשפט "וערום אשוב שמה" היא שהוא פחד שהוא יבוא עוד פעם בגלגול ואז יצטרך שוב לבוא לבטן אחרת.

אדם צריך להתפלל שלא יצטרך לבוא בגלגול. הזוהר הקדוש כותב, אם היו הבריות יודעים כמה קשה עונש הגלגול ואיזה צער יש לנשמה שהיא תבוא לעולם עוד פעם לעולם היו מלחחים עפר בפיהם ובוכים כל חייהם שלא יבואו בגלגול.

הרש"ש, עליו השלום, **רבינו שר שלום שרעבי**, היה גדול המקובלים בדורו, לפני 250 שנה, פה בירושלים, היה כל לילה בחצות נותן מטבע בצדקה והיה מבקש שיתקן את חמשת חלקי נפשו (נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה). כל לילה היה מבקש על זה.

ואברהם זקן בא בימים והשם ברכ את אברהם בכל

מה זה ואברהם זקן, בא בימים?

הגמרא אומרת, יש מי שהגיע לזקנה אך אינו בא בימים. יש שהוא "בא בימים" ואינו בזקנה. כלומר יש אדם שלמד תורה בצעירותו עד גיל 24

ואח"כ עזב ולא קבע עיתים לתורה. אז מה יש לו? עד גיל 24 שהוא למד תורה. אז כשהוא זקן, ימים, אין לו מספיק. למד מעט תורה. ויש הפוך, בצעירותו לא למד אך בבגרותו ובזקנתו הלך ללמוד. אז יש לו רק את השנים האחרונות שהוא למד תורה. חבל על מיטב שנותיו שאבדו בהבל וריק. אצל אברהם אבינו זה לא היה כך. בגיל שלוש כבר הכיר את בוראו. זקן ובא בימים. כל הימים שלו שלמים. אנו רואים שבהפטרה כתוב "ויקרבו ימי דוד למות". כל הימים של האדם, בעת פטירתו, עומדים אחד מול אחד בשורה. לכל אדם יש נשמות לפי מספר הימים שהוא חי. אדם חושב שכל הזמן יש לו את אותה נשמה וזה לא נכון. בחצות כשאדם הולך לישון, נשמתו מסתלקת וחוזרת אליו נשמה אחרת ליממה הבאה. נמצא שיש לו מספר נשמות כמספר הימים שהאדם חי על פני האדמה. זה לא שנים אלא ימים. לכן, כתוב בפסוק "למען ירבו ימי חייכם וימי בניכם"... "למען יאריכו ימיר". אצל משה רבינו כתוב "קרב ימיו למות". "ויקרבו ימי ישראל למות". לכן, צריך לתקן את כל הימים. אז מה נעשה על הימים שהפסדנו אותם? אתה יכול כעת. כל עוד האדם חי ילמד עוד תורה, יעשה עוד מצוות ועוד מעשים טובים ואז יתקן את כל אותם ימים שהלכו בחושך. הרש"ש כתב, למשל, שבת שלמדת בה תורה כהוגן ושמרת אותה כהוגן כל שבתות חיך אתה מתקן אותם. רטרואקטיבית. ראשון כל ימי ראשון. שני כל ימי שני. וכן הלאה. כל יום המקבילים לו.

והשם בריך את אברהם בכל

הגמרא אומרת שיש שתי גרסאות. בת היתה לאברהם אבינו ו"בכל" שמה. רבי מאיר אמר, מלמד שלא

היתה לו בת. הרמב"ם כותב באגרת שלו, ששערותיו הלבנים כי היה צריך לחפש שידוך לביתו. דאגה גדולה. היתה לרמב"ם לו בת אחת. הרמב"ם אומר, לאברהם אבינו לא היתה בת, לכן כתוב "ואברהם זקן בא בימים". הוא היה זקן, היה בן 140.

הגמרא אומרת שעד אברהם אבינו לא היתה זקנה בעולם. ואז יצחק אבינו היה דומה מאד לאברהם. באנשים היו מתבלבלים ביניהם. באברהם אבינו לקב"ה ואמר לו תעשה זקנה שיהיה הבדל בין צעיר לזקן. אמר לו: חיך ממך אני מתחיל. שנאמר ואברהם זקן. הפעם הראשונה שמופיעה המילה "זקן" בתורה היא אצל אברהם אבינו.

מה זה בא בימים?

בית ימים. חיי אדם ממוצעים 70 שנה ואם בגבורות שמונים שנה. אברהם אבינו היו לו 140 שנים וכולם מלאים.

מה אצל דוד המלך? "ודוד המלך זקן בא בימים"

פרשו אותו דבר. דוד המלך היה ער כל לילה בחצות. דוד המלך היה ישן פחות משנת הסוס. מה זה שנת הסוס? הסוס ישן פחות מחצי שעה. זו החיה שישנה הכי פחות. זאת אומרת שדוד ישן פחות מחצי שעה בלילה. היה שומר שלא יטעם טעם מיתה כי מי שישישן שנת הסוס הוא טועם טעם מיתה. דוד היה ער גם בלילות אז אצלו כל יום נחשב כפול. יום ולילה. אז נחשב לו ה 70 שנה כאילו 140. לכן נאמר עליו זקן. הרי בסך הכל היה בן 70. אך מכיוון שה 70 היו כ 140 אז כתוב זקן בא בימים.

לעבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו

המושל בכל אשר לו.

מה זה המושל בכל אשר לו ?

לכאורה זה הכסף.

הגמרא אומרת שהוא נתן לאליעזר שטר שבשטר כתוב שהוא בחייו מעביר את כל כספו ורכושו (אברהם היה עשיר גדול) ליצחק בנו בעודו בחיים. התאריך היה של אותו יום. לאליעזר קפצה הדרך. ולכן הוא אומר להם ש"ה' הצליח דרכי". מה התכוון שאמר שהשם הצליח דרכי ? הוא מראה להם את השטר עם החתימה של אברהם ובשטר כתוב תאריך של היום. הדרך מבאר שבע לחרן זה שבועיים ימים. קפצה לו הדרך.

וכל טוב אדוניו בידו

מה זה ?

הגמרא אומרת, שהיה לו שטר של כל הקניינים. רבינו בחיי כתב דבר מדהים. דרך העולם לברר ולחקור כאשר נותנים למישהו הלוואה אבל כשרוצים לשחוט לא מבררים אחרי השוחט, לא מבררים מי כתב את המזוזה ? מה יראת השמיים שלו ? אצל אליעזר, אברהם אבינו הזהיר את אליעזר, "כל טוב אדוניו בידו". מה פירוש ? לא אכפת לי מהכסף והזהב. אתה הולך להביא לי בת אל תביא לי מבנות הכנעני אשר אני יושב בארצם. כי אם אל ארצי ואל מולדתי תלך....אומר רבינו בחיי שמנהג הספרדים שהחתן שעולה לתורה בשבת שבתוך שבעת ימי החופה קוראים לו בחומש את שמונת הפסוקים האלה: "ואברהם זקן בא בימים. עם התרגום עד פסוק ח'....רק את בני לא תשב שמה." למה קוראים את הפסוקים

האלה ? דרבלק ! אל תחשוב שהתחתנת כדי לעשות חיים. לטייל, ללכת למסעדות ואירועים. אתה התחתנת בשביל להביא בנים. להעמיד צאצאים. מהיום תרגיל את האישה להיות דבוקים בדרך אבותינו ואל תזוזו ימין או שמאל. בזה תהיה הצלחה לאדם.

הראשון לציון, הרב עוזיאל, עליו השלום, כתב על הפסוק, "ואברהם זקן בא בימים והשם ברך את אברהם בכל", שהתורה באה ללמד אותנו שלצעיר יש תוכניות, הוא רוצה להיות עשיר, להיות יותר חכם, להביא ילדים, לראות נכדים. אבל הזקן אחרי ששבע ימים, ויש לו משפחה וילדים, וחיתן אותם אז הוא רגוע יותר, ושמח. הגיע על סיפוקו.

ויושם לפניו לאכול

ויושם, יש ניקוד על היוד. שמו לו שם סם המוות. בתואל אביה של רבקה רשע היה. כל נערה שהיתה מתחתנת באזור היתה צריכה לילה קודם לבוא אליו. אמר הקב"ה, מה ? הוא יטמא את רבקה אימנו ? אז המלאך גמר אותו. בתואל הכין צלחת עם סם המוות. ושם אותה לאליעזר. מה אליעזר אמר ? לא אוכל עד שאומר דברי. אליעזר לא ידע מכל הסיפור. בא המלאך והחליף את הצלחות ואז בתואל אכל את סם המוות ומת. עד עכשיו המשטרה של לוס אנג'לס מחפשת אותו. 500 מיליון דולר הכריזו על הראש שלו.

למה אליעזר אמר "לא אכל ?

הגמרא בסנהדרין אומרת הלכה מעניינת. למה דומה תלמיד חכם לפני עם הארץ ? לפני שנהנה ממנו, לקיטון של זהב. אם אתה לא קבלת שום שירות מעם הארץ אז אתה נחשב אצלו כלי של זהב. אם נהנה

כן יגידו שהיא אמרה שכן היא לא הולכת. ואם תגיד "לא", הם יגידו שהיא אומרת שהיא לא הולכת. לכן אמרה זאת באופן שאי אפשר להבין אחרת. "אלך".

איך אתה יודע שהזיווג משמיים ?

אם אתה רואה שהחתן והכלה מסכימים אז זה מאת השם. אם הם ביניהם לא מסתדרים אל תלחץ. סימן שזה לא זיווג משמיים.

רבי יעקב מדובנא מביא את המעשה הבא. היה יהודי שהיתה לו בת. הוא היה קמץ גדול. היה בעל מסעדה. עשו את השידוך והזמינו את משפחת החתן והחתן למסעדה. באו כולם וישבו. לפני שהתחילו אמר האבא הקמץ של הכלה, בעל המסעדה, תשלמו לי על הסעודה כך וכך עלתה הארוחה. אמרו לו, לא. באנו פה לעשות עסקים. אחרי העסקים נעשה את השידוך. מה עשה אליעזר ? אמר "לא אכל" שלא יעשה כבעל המסעדה הזו.

מהשם יצא הדבר

רבי יהושע אמר, מהר המוריה יצא. מה פירוש מהר המוריה ? דרך העולם שהחתן צריך ללכת אצל הכלה. למה פה יצחק לא הלך להביא את רבקה ? יצחק אבינו מעולם לא יצא לחוץ לארץ. 180 שנה חי ולא יצא לחוץ לארץ. הוא היחיד מהאבות שלא יצא. מכיוון שהוא עולה תמימה. נהיה קדוש. מי שהוא קדוש לא יוצא לחוץ לארץ. החתן הזה לא יכול לבוא, הוא קודש קודשים.

יהי רצון שזכות האבות תגן עלינו ועליכם, נתבשר בשורות טובות, ישועות ונחמות. שבת שלום ומבורך.

לעילוי נשמת אהובינו

ממנו קצת (לקחת אותו טרמפ פעם אחת או אכלת אצלו) כבר אתה נחשב אצלו כלי של כסף. עוד פעם נהנית ממנו עוד קצת אתה נחשב כלי של נחושת. נהנית עוד יותר אתה נחשב לכלי של חרס. הוא מואס בך.

אמר אליעזר, אם אני אתחיל לאכול הדברים שלי לא יחשבו. אני לא אהנה מהם ואז ישמעו את דברי. זה מהלך אחד.

מהלך שני, בגמרא במסכת כתובות, כתוב שאם חתן בא לבית הכלה לפני החתונה (זה טעות להגיד אירוסין, באים לעשות שידוכין) לעשות תנאים היה עליו להביא סבלונות. מה זה סבלונות ? החתן היה מביא איתו סבלים. סבלים עם כל מיני מתנות ותכשיטים וכלים נאים. משפחת הכלה לאות הוקרה היו עושים להם סעודה. המגן אברהם כותב שסעודה זו נקראת סעודת מצווה. סעודת הסבלונות. מה הדין עם חס ושלום התפרקה החבילה ? מחזירים את המתנות או לא מחזירים ? נפסק שאם אכלו החתן והפמליה שלו אז זה תמורת זה. בלי חשבונות מה אכלו ומה נתנו. אם לא אכלו מחזירים הכל. אליעזר יודע שיש לו עסק עם רמאים. הזוהר אומר, למה קראו לו לבן ? מרוב שהיה שחור אז קראו לו לבן. אין רמאי גדול ממנו. אז אליעזר לא אכל כדי לדעת מה קורה. מה עשו הרשעים ? אמרו, נקרא את רבקה ונשאל אותה. ותאמר "אלך". ויאמרו, "מהשם יצא הדבר". ....מה הם שאלו אותה ? "התלכי עם האיש הזה ? או לא ? היתה צריכה להגיד להם או "כן" או "לא". תראו איזה חכמה אמא שלנו רבקה, מה ענתה להם, "ותאמר אלך". למה אמרה את המילה "אלך" ? היא ידעה, שאם היא תגיד

אפרים שמעון אריאל
בן עזיהו מרדכי וסיגל
שיחיו חיים ארוכים וטובים.